

İSTANBUL TEKSTİL İŞÇİLERİ SENDİKASI 1958-1959 FAALİYET RAPORU

5 Temmuz 2021

Yıldırım Koç

İstanbul Tekstil ve Örne Sanayii İşçileri Sendikası 1951 yılında kuruldu. Sendikanın kurucuları arasında, sendikacılık hareketimizde önemli yeri olan Şaban Yıldız ve Bahir Ersoy da vardı. Daha sonraki yıllarda ünlü sendikacılarımızdan Celal Beyaz, Rıza Güven, Avni Erakalın da bu sendikada yöneticilik yaptı. 26-27 Eylül 1959 günleri toplanan genel kurulda Bahir Ersoy genel başkanı. Bahir Ersoy Teksif Federasyonu genel başkanlığı, CHP milletvekilliği ve 1978-1979 yıllarında Çalışma Bakanlığı görevlerini üstlendi.

Faaliyet Raporu'nda yer alan ve kadın işçilerin gerçekleştirdiği ilginç bir greve (1958 veya 1959) ilişkin bölümü aşağıda sunuyorum.

Raporun tamamı için bkz. <https://www.yildirimkoc.com.tr/usrfile/1619070195b.pdf>

LANATEKS GREVİ

“22 Mayıs Cuma günü Rami’de kurulu Lanateks fabrikası işçilerinden ikinci ekipte bulunan 60 kadın işçi, her zamanki gibi saat 16 sularında sakin ve sessiz işyerlerine giriyorlardı. Üzerlerinde bir gece evvel sabaha kadar çalışmanın yorgunluğu, ağır ağır tezgahlarının başına geçtiler. Fabrika idarecileri her zamanki alışkanlıkları ile makine gürültüsünün başlamasını beklediler.

“Fakat ne oluyordu. Böyle, aradan birkaç dakika geçtiği halde, içeride çıt yoktu. Ağır bir sessizlik vardı salonda. Evvela işçileri daimi göz altında bulundurmak için, yazıhane ile salon arasında bulunan geniş pencereden baktılar. İşçiler, tezgahlarının başında idiler. Kimi ayakta, kimi yerde çökmüş vaziyette bekliyorlardı. Ne olmuştu bunlara böyle? Cereyan mı kesilmişti yoksa. İdareciler içeri girdiler. En yakın tezgahta dikilmiş, benzi sapsarı, avurtları çökük, derisi kemiklerine yapışmış bir kadına yaklaşarak sordular. Neden çalışmıyorsunuz? Tezgâhı açsanıza. Cevap, derin bir sükût oldu. Diğerine, bir diğerine sordular.

Cevap aynı idi. Asabı bozulan bir idareci yüksek sesle bağırmağa başladı. Neden çalışmıyorsunuz, ne istiyorsunuz? Bu idareci işte bu suale cevabını aldı. İşçiler hep bir ağızdan, ‘Hamdi Usta’yı istiyoruz; hiç suçu yokken, onu neden işten attınız; eğer gelmezse, iş başı yapmayacağız, çalışmayacağız’ diye bağırıldılar.

“İşçilerin kararlı olduklarını gören idareci, bu kerde lisan değiştirdi. Sert bir ifade ile, yaptığınızın GREV olduğunu, cezasının hapis olduğunu bilmiyor musunuz? Cevap yine toplu ‘Biliyoruz, Ustamız için on sene bile yatmağa hazırız,’ oldu. Hadise böyle başladı. İşe Polis ve Jandarma müdahale etti. İşçilere, yapılan devamlı tazyik ertesi gün saat 11’e kadar devam etti. Teker teker uykusuz, perişan halde ifadeleri alındı. İşyeri ustabaşısı İsmail, gördüğü manzara karşısında, veremli ciğerlerinde mevcut kandan bir kısmını da orada boşalttı. Kadınlardan beşi saat 11’de de bırakılmayarak, kefalete raptedilmek üzere, bir müddet daha dolaştırıldılar.

“Sendikanın aracı olmak için yaptığı müracaatlar reddedildi. Sandık kuruluna seçilmesi için işçilerin verdiği reyler, dikkate alınmayarak işten uzaklaştırılan Hamdi Doğan’ın durumu, Bölge Çalışma Müdürlüğüne bildirildi. İşçiler, yapılan seçimlerde Hamdi ve İsmail ustaya en fazla reyi vererek

seçtiler. İşveren, Hamdi Usta'nın mümessilliğini tanımadı. Bölgenin mümessilliğini tescili ve iş yerine alınması gerektiğine dair teklifine rağmen, işe alınmayan üyemizin durumu, halen Hakem Kurulunda bulunmaktadır. İş yeri bu olaydan sonra, bu işçilerden mühim bir kısmı ihbar vererek işten çıkarttı. Kanuni imkanlarımızın bu işçilerin, işten çıkartılmasına mani olamadığı aşıkardır. Fakat bizi üzen nokta kıdem tazminatı alamayan işçilerin talep ve takibimize rağmen, sendikaya müracaat etmeyerek ibra vermeleridir." (s.44-46)